

Fréttatilkynning

Farvegur þjóðarsáttar

Nefnd á vegum iðnaðarráðherra leggur til fjölmargar breytingar á lögum og reglum um hvernig staðið skuli að vali milli umsókna um leyfi til rannsóknar- og nýtingar auðlinda í jörðu. Ennfremur verði mörkuð framtíðarstefna um nýtingu þeirra auðlinda sem löginná til: m.a. jarðhita, jarðefna, grunnvatns og vatnsafls til raforkuframleiðslu.

Nefndin var skipuð í apríl 2006 fulltrúum allra þingflokkja, iðnaðarráðuneytis og Samorku. Hún hefur nú skilað Jóni Sigurðssyni, iðnaðarráðherra, ítarlegri skýrslu með tillögum sínum og drögum að lagafrumvarpi.

Nefndin telur að ef samkomulag næst um tillögur hennar, varðandi meginlínur stefnumótunar til lengri tíma, geti skapast **farvegur þjóðarsáttar** um viðkvæmt deilumál undanfarinna áratuga: nýtingu vatnsafls og jarðvarma.

Helstu tillögur nefndarinnar eru eftirfarandi:

I. Verndar- og nýtingaráætlun fyrir auðlindir í jörðu og vatnsafl til raforkuframleiðslu.

1. Alþingi samþykki ekki síðar en árið 2010 lög eða þingsályktun um sérstaka verndar- og nýtingaráætlun fyrir auðlindir í jörðu (m.a. jarðhita) og vatnsafl til raforkuframleiðslu til t.d. 25 ára í senn en með ákvæði um endurskoðun á gildistímanum. Gert er ráð fyrir að þar séu tilgreindir kostir varðandi nýtingu auðlinda í jörðu og vatnsafls til raforkuframleiðslu hérlendis næstu áratugi.
2. Víðtækt samráð verði um mótuverndar- og nýtingaráætlunar með því að skipa starfshóp þar að lútandi. Í honum verði fulltrúar forsætisráðuneytis, iðnaðarráðuneytis, umhverfisráðuneytis, Umhverfisstofnunar, Náttúrufræðistofnunar, Orkustofnunar, Íslenskra orkurannsókna, náttúruverndarsamtaka, Samorku og Sambands íslenskra sveitarfélaga.
3. Verndar- og nýtingaráætlunin verði gerð með tilliti til niðurstaðna rannsókna og mats á hugsanlegum virkjunkostum í skýrslu um niðurstöður 1. áfanga rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma og niðurstaðna rannsókna og mats 2. áfanga rammaáætlunarinnar, sem áætlað er að liggi fyrir árið 2009. Jafnframt verði litið til annarra rannsókna og áætlana eftir því sem við á og er þá sérstaklega horft til gildandi náttúruverndaráætlunar á hverjum tíma og grunnrannsókna Náttúrufræðistofnunar sem áætlað er að ljúki á næstu árum.
4. Stjórnvöld tryggi fjármuni til að ljúka nauðsynlegum grunnrannsóknum vegna rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma árið 2009.

5. Starfshópurinn skili forsætisráðherra eigi síðar en 1. janúar 2010 tillögum sínum í formi lagafrumvarps sem feli í sér mótaða verndar- og nýtingaráætlun til framtíðar.
6. Forsætisráðherra leggi í ársbyrjun 2010 fram á Alþingi frumvarp sem byggist á tillögum starfshópsins.

II. Tillögur um úrlausn mála þar til framtíðarstefnan hefur verið mörkuð.

Nefndin gerir ráð fyrir að verndar- og nýtingaráætlun taki gildi árið 2010. Meirihluti hennar leggur til að fram að þeim tíma verði umsóknir um rannsóknar- og nýtingarleyfi afgreiddar á eftirfarandi hátt :

1. Í gildi eru 7 rannsóknarleyfi vegna jarðhita, þar af 2 vegna hitaveitna. Meirihluti nefndarinnar telur að leyfishafar eigi að fá að halda áfram rannsóknum sínum og framkvæmdum í samræmi við gildandi lög.
2. Nú bíða afgreiðslu hjá iðnaðarráðuneyti 12 umsóknir vegna jarðhitarannsókna og 9 umsóknir vegna vatnsaflsramnsókna. Meirihluti nefndarinnar telur að veita megi ný rannsóknar- og nýtingarleyfi fyrir kostum í umhverfisflokk a í fyrsta áfanga rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma og þeim kostum í umhverfisflokk b sem ekki eru gerðar sérstakar athugasemdir við vegna umhverfisverðmæta. Í umhverfisflokkum a og b í rammaáætluninni eru þeir hugsanlegu virkjunarkostir sem minnst umhverfisáhrif eru talin hafa (sjá umfjöllun um rammaáætlunina á bls. 49-53 í skýrslu nefndarinnar).
3. Meirihluti nefndarinnar telur að ekki skuli veita ný leyfi til rannsóknar og nýtingar á öðrum kostum til raforkuöflunar nema að undangengnum rannsóknum og mati, og með samþykki Alþingis.

III. Grundvallarbreyting á afgreiðsluferli umsókna um rannsóknar- og nýtingarleyfi

1. Lögfestar verði verklagsreglur um hvernig staðið skuli að afgreiðslu og vali milli umsókna um rannsóknar- og nýtingarleyfi á auðlindum í jörðu og vatnsafl til raforkuframleiðslu í þjóðlendum og landi í ríkiseigu.
2. Á landi í einkaeigu ræður landeigandi sjálfur hvort og þá við hvern hann semur um rannsókn og nýtingu auðlindar en í slíkum tilvikum þarf engu að siður að uppfylla almenn lagaskilyrði og afla tilskilinna leyfa.
3. Úthlutun rannsóknar- og nýtingarleyfa vegna auðlinda í jörðu (þ.m.t. jarðhita) og vatnsafls til raforkuframleiðslu færist frá iðnaðarráðuneyti til Orkustofnunar.
4. Auglýsa skal eftir umsóknum um leyfi til rannsóknar og nýtingar á auðlindum í jörðu og vatnsafl á eignarlöndum ríkisins og í þjóðlendum og setja lágmarksskilyrði um fjárhagslegt bolmagn og þekkingu umsækjenda.
5. Gjald verði tekið fyrir nýtingu auðlinda í þjóðlendum og landi í ríkiseigu. Ef fleiri en einn sæki um verði tekið hagkvæmasta tilboði en hagkvæmasta tilboð er það boð sem er hæst að fjárhæð og er í bestu samræmi við þær forsendur sem settar hafa verið fram í gögnum, þar með talið með tilliti til umhverfissjónarmiða.
6. Sú meginregla gildi að rannsóknarleyfi geti falið í sér forgang til nýtingar.

Um nefndina

Iðnaðarráðherra skipaði nefndina 6. apríl 2006 á grundvelli bráðabirgðaákvæðis í lögum nr. 5/2006, um breytingu á lögum nr. 57/1998, um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu.

Í nefndina voru skipaðir eftirtaldir aðilar: Karl Axelsson, formaður, tilnefndur af iðnaðarráðherra; Agnar Olsen, tilnefndur af Samorku; Albert Albertsson, tilnefndur af Samorku; Arnbjörg Sveinsdóttir tilnefnd af þingflokk Sjálfstæðisfloksins; Birkir Jón Jónsson, tilnefndur af þingflokk Framsóknarflokksins; Hjörleifur B. Kvaran, tilnefndur af Samorku; Ingileif Steinunn Kristjánsdóttir, tilnefnd af þingflokk Frjálslynda floksins; Jóhann Ársælsson, tilnefndur af þingflokk Samfylkingarinnar; Kolbrún Halldórsdóttir, tilnefnd af þingflokk Vinstrihreyfingarinnar - græns framboðs og Sigfús Ingi Sigfússon, tilnefndur af iðnaðarráðherra.

Þrír nefndarmanna, Agnar Olsen, Hjörleifur B. Kvaran og Kolbrún Halldórsdóttir, skrifa undir skýrslu nefndarinnar með fyrirvara um tillögur nefndarinnar um úrlausn mála þar til framtíðarstefnan hefur verið mörkuð og gera nánari grein fyrir afstöðu sinni í sérstökum bókunum. Kolbrún Halldórsdóttir gerir auk þess frekari athugasemdir í bókun sinni. Þá gerir Jóhann Ársælsson grein fyrir afstöðu sinni í sérstakri bókun, þó svo að hann standi að niðurstöðum skýrslunnar í öllum atriðum.

Skýrslu nefndarinnar má nálgast á heimasíðu iðnaðarráðuneytisins, www.ivr.is.

Reykjavík, 11. október 2006.

